

Finantza iruzur piramidalak

Nola atzeman iruzurrak eta tranpa-inbertsioak

Azken urteetan hainbat ekonomia eta finantza iruzur ezagun egin dira. Milaka pertsonari eragin diete, beren aurrezkiekin ezohiko interes altuak lortu nahi zituzten bezeroek. Azken garaietako iruzur hedatuena “piramidal” deritzona da. Ipar Amerikan Madoff auzia dugu, Espainiako Estatuan Fórum Filatélico eta Afinsa kasuak, eta Durangon ere izan da gisa horretako iruzurrik. Tranpa-inbertsioak detektatzen jakitea komeni da.

DANIEL UDALAITZ

FINANTZA IRUZUR ohikoena “iruzur piramidal” deritzona da azken urteotan. Iruzur piramidal ezagunena Madoff auzia izan da, munduko hainbat lekutako pertsona eta entitate askori eragin baitie. Bernard Madoff Nasdaq-eko presidente ohiak 40 urtez hainbat aberats eta entitateri iruzur egin zien, urteko %12ko interes tasa ikaragarria eskainiz. Iruzur piramidala ez bada ere, Ruiz Mateos sendiak saldu berri duen Nueva Rumasako pagakizun agirien auzia produktu arriskutsutzat jo daiteke, organismo arautzaileen, hala nola CNMVren (Balore Merkatuaren Batzorde Nazionala) eta Espainiako Bankuaren ikuskaritza saihesten baitute. Espainiako Estatuan, kasu berriagoak Fórum Filatélico eta Afinsa auziak izan dira. Horiek ere milaka euskal aurretaileri eragin diete. Bi entitateek errentagarritasun handiko filatelia zigiluetan inbertitzea eskaintzen zuten, urteko %6 eta %12 artean.

Baina iruzur piramidal hurbilena Durangoko 30 bat familiei eragin diena –eta oraindik eragiten diena– da. Iazko azaroan azaleratu zen. Inbertitutako batez besteko kopurua 300.000 eurokoa zen, %15eko interesa eskaini zieten, kontratuan %4 jarri arren. Kapitala urtebetean itzuliko zietela hitzeman arren, epea ez zuten bete. Joan den martxoan

Inbertitzaile zaharrenei edo gailurrean daudenei ordaintzeko, inbertitzaile berrien dirua erabiltzen da iruzur piramidalean.

epaileak Durangoko iruzurraren ustezko bi erantzuleen ondasunak bahitu zituen. Biak desagertuta daude, jakina.

Tranpa saihesteko neurriak

Testuinguru horretan, lakioan erortzea saihesteko, aipatutako iruzurretan eta antzekoetan ez erortzeko,

zenbait neurri aintzat hartzea komeni da. Agintaritzak kontrolatzen ez dituen inbertsio produktuen katalogoa zabala da eta apeuez beteta dago. Ikuskaritzarik ezak iruzurren edo gardenak ez diren jardueren haztegi bihurtzen du.

Lehen ezaugarri susmagarria errentagarritasun altua “berma-

Zer dira iruzur piramidalak?

Iruzur piramidalari eusteko, akziodunen edo inbertitzaileren etengabeko fluxua ezinbestekoa da. Hona hemen, pausoz pauso, iruzur horrek egiten duen ibilbidea.

Lehena: itxuraz oso errentagarria den inbertsioak dira. Sozietate jakin batek inbertitzaileri errentagarritasun oso altuko bermea eskaintzen die. Durangoko iruzurrean (ikus testu nagusian) %15erainokoa zen, Forum Filatelico eta Afinsa auzietan urteko %6 eta %12 artekoa, eta Madoff auzian, %12 artekoa. Bigarrena: litekeena da ondasun ukigaietan inbertitzea eskaintzea, ondasun horien balioa asko handitzen baita. Bestalde, akziodunari edo inbertitzaileri dirua inbertsio funtsetan sartzeko eskaintza egin dakioke. Hirugarrena: akziodunen kopurua oso handia da,

inbertsioaren errentagarritasun altuak harrিতa, inbertitzailerek zurrumurrua zabaltzen dute, eta horrek gero eta inbertitzaileri berri gehiago erakartzen ditu. Laugarrena: hala, apurka egitura piramidala eraikitzen doa. Inbertitzaileri zaharrenak gailurrean daude, eta akziodun berriek oinarria hartzen dute. Hortik datorkio izena iruzur horri. Bosgarrena: inbertitzaileri zaharrenei, gailurrean daudenei, ordaintzeko, iritsi diren azken inbertitzaileren dirua erabiltzen da. Seigarrena: noiz geratzen da iruzurra agerian? Arazoa inbertitzaileren zikloa eteten denean sortzen da, sozietateak ez baitu funtsik interesak jaso nahi dituztenei edo, besterik gabe, hasierako inbertsioa berreskuratu nahi dutenei ordaintzeko.

tzea” da. Horixe da bezeroak erakartzeko amu nagusia. Horrelako inbertsio ia guztiak merkatuko gainerako eskaintzek baino askoz etekin handiagoa dute. Bigarrenik, kontuz ibili behar da “itxurazko pagotxekin”. Askotan, produktu horiek aukera bakar modura merkaturatzen dituzte. Mahuka gisa aurkezteak arinegi kontratatzea dakar. Estrategia oso garbia da. Presa, gogoeta gutxiago eta, azkenik, arriskuak neurtzen ez dituen erosketak oldarkorra.

Hirugarrenik, ez gaitezen ahoz ahokoaz fida. Arauen zirrikituak baliatzen dituzten iruzurretako batzuk piramide moduan egituratuta daude. Iruzur piramidal esaten zaie. Hau da, lehen inbertitzaileri gailurrean daude, eta gainerakoak, iritsi ahala, oinarrian kokatuz doaz. Lehenek hitzartutako etekinak lor ditzaten ezinbestekoa da bezero berriak sartzea, eta, horregatik, dei efektua sustatzea komeni zaie. Hala,

bezeroak erakartzea, hein batean, inbertitzaileren ardura da. Produktuaren bertuteak inguru hurbilean zabalduko dituzte.

**Durango 30 familia
inguru iruzur piramidal
baten biktima izan dira.**

**Inbertitutako batez
besteko kopurua 300.000
eurokoa da eta ustezko
iruzurgileak desagertuta
daude**

Laugarrenik, kontuz zigiluen, txanponen, bitxien eta halakoen eskaintzekin. Arautzaileen ikuskaritzari ihes egiten dieten produktu gehienek helburua ondasun ukigaiak salerostea da. Akzioek, bonoek eta inbertsio funtsek balore merkatuan jarduten dute eta, beraz,

CNMVk horiei eragin dakiekeen gehiegikeriak kontrolatzen ditu. Gordailuak eta beste finantza eskaintza batzuk banku zentralen kontrolpean daude. Eredu horietan egiten diren inbertsioen arrakasta ezin da ziurtatu, baina arautzaileek iruzurgileei ate asko ixten dizkiete.

Informazioa lortu

Azkenik, inbertsio proposamen bati erantzuteko neurri nabarmenena ahalik eta informazio gehien biltzea da. Produktuaren ezaugarrien berri izan behar da, zehazki zertan datzan jakin, letra txikiaren esanahia argitu. Inbertsioa eskaintzen duen enpresa bitartekaria existitzen dela egiaztatu eta zer egoeratan dagoen jakin behar da. Merkataritza erregistrora jotzea eta enpresaren urteko balantzeak egiaztatzea komeni da. Eta amaitzeko, itxurez ez fida, esaerak dioen moduan, “beltz guztiak ez baitira ikatzak”. ■

Ondarre
BASERRIA

20214 Segura (Gipuzkoa) • Tel: 943 80 16 54
ondarre@hispavista.com • www.nekatur.net/ondarre

